

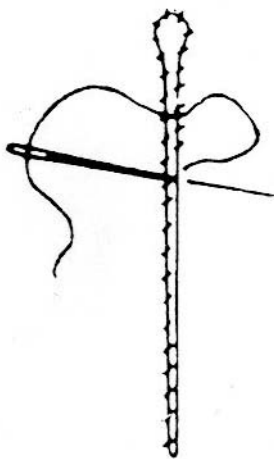
Runteli napinläpi eli vaatturinnapinläpi

Runteli napinläpi valmistetaan yleensä paksuista kankaista tehtyihin vaatteisiin kuten miesten housuihin, liiveihin ja pukuihin. Runteli napinläpi valmistetaan yleensä myös sekä miesten, että naisten päällysvaatteisiin ja naisten bleisereihin.

Napinläven päässä oleva pyöreä reikä, runteli, antaa tilaa napin kannalle, joten reikä ei pyri aukeamaan vaan on siisti myös napitettuna.

Läven ompeluun käytetään perinteisesti paksua silkkilankaa koska siinä on hyvä ommeltavuus ja kaunis kiilto. Ompelu onnistuu hyvin myös riittävän paksulla synteettisellä langalla. Nm 20-30. Luonnonkuitulanka kannattaa käsitellä mehiläisvahalla ompelumuinaisuuksien parantamiseksi. Mehiläisvaha myydään apteekeissa ja askartelukaupoissa. Se on puhdistamattomana sinapin keltaista ja puhdistettuna selvästi vaaleampaa ja hieman läpikuultavaa. Perinteisesti puuvilla- ja silkkilankojen vahvistamiseen käytettiin puhdistamatonta mehiläisvaha. Vaha myydään levyinä joita voi lämmittää muovipussin sisällä kuumassa vedessä ja sitten puristella pallon muotoon.

Ompelulangasta leikataan sopiva pätkä, joka pyöräytetään vahapallon ympärille ja vedetään niin, että siihen tarttuu vaha koko matkalle. Sitten langan ympärille laitetaan tilkku imukykyistä kangasta, jota lämmitetään kuumalla raudalla samalla kun lankaa vedetään tilkun läpi. Vaha imeytyy langan kuituihin vahvistaen ja jäykistäen lankaa. Ylimääräinen vaha imeytyy tilkkuun. Mikä tahansa roskista noukittu puuvilla tai villa tilkku käy. Lanka ei saa olla liian pitkä, sillä silloin se menee helposti solmuun. Liian lyhyt lanka taas ei riitä koko reiän ompeluun ja sitä on vaikea jatkaa kesken ompelun. Sopivan langan saa, kun pitää lankapuolaa korvan vieressä ja vetää vastakkaisen puolen kädellä langan suoraksi.

2

Kuva 1. Vaatteeseen merkitään napinläven paikat ja leikataan napinläpi. Runteli napinläven leikkuu aloitetaan tavallisesti leikkaamalla sopivan kokoisella pyöreä reikä napinläven päähän nahkapaskalla. Leikkuuta helpottaa, jos leikkuukohdan alle taitellaan ylimääräinen kangastilkku. Loput reiästä leikataan ohutkärkisillä saksilla. Napinläpi voidaan myös lyödä taltalla tai leikata tähän tarkoitetuilla napinläpisaksilla. Miesten vaatteissa nappien koko on hyvin vakiintunut ja siitä poikkeaminen saattaa herättää tarpeetonta huomiota. Napinläven pituus on napin halkaisija + napin paksuus.

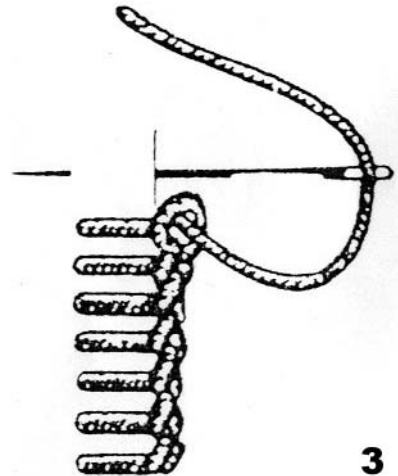
1

Kuva 2. Leikatun napinläven reunat voi vahvistaa yliuottelemalla ne käsin ohuella miehustaan sointuvalla langalla.

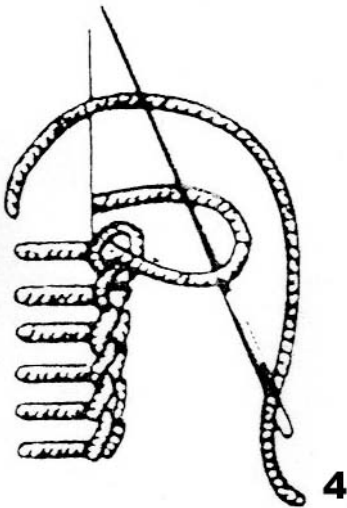
Perinteisesti reiät saatettiin vahvistaa rispaamista vastaan lämmittämällä veistä raudan alla, sulattamalla hieman mehiläisvaha veitsen kärjellä ja solauttamalla sitten veitsi napinläven reikään, jolloin kuidut imevät vaha ja kovettuva vaha vahvistaa reiän reunat.

Kuva 3. Napinläpi muodostuu kahdesta langasta. Kaksikertainen jymppilanka kulkee tikkien sisällä mutta ei osallistu tikkien muodostukseen. Tikit muodostetaan yksinkertaisella langalla. Molemmat langan pujotetaan omaan neulaansa. Neulojen pitää olla riittävän suurisilmäisiä, jotta langat mahtuvat niihin, mutta ei niin paksuja, että ne hankaloittaisivat ompelua. Vaatturien perinteisesti käyttämät neulat ovat suhteellisen lyhyitä.

Oikeakätinen aloittaa ompelun pujottamalla jymppilangan solmun napinläven tyven vasempaan alakulmaan. Jymppilankaa pidetään suorana vasemman peukalon alla, kun oikealla kädellä tehdään tikkejä. Tikkilanka pujotetaan samaan kulmaan kuin jymppilanka.

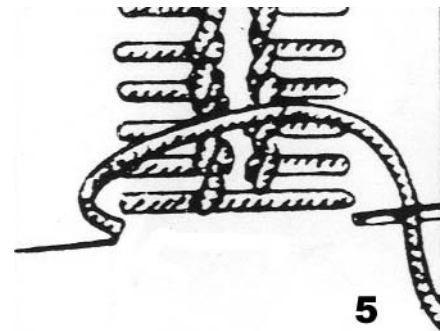
3

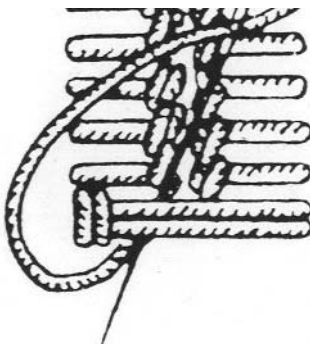
4

Kuva 4. Solmu muodostetaan kiepauttamalla lanka etukautta ja sitten langan muodostamasta lenkistä takakautta eteen. Solmu kiristetään viistosti, jotta se asettuisi leikatun napinreiän reunaan. Runtelin alueella kiristetään suoraan ylöspäin, jotta solmu ei tipahtaisi runtelin aukkoon. Tikeistä tehdään mahdollisimman kapeita ja tasaisia. Tikit ommellaan suunnilleen niin tiheään, että tikkien väliin mahtuisi yksi samanpaksuinen lanka.

Kuva 5. Kun tikit on tehty ympäri napinläven, pujotetaan jymppilanka oikeanpuoleisesta tyvikulmasta nurjalle ja päätellään. Lopuksi napinläven tyveen tehdään 2-3 koko napinläven levyistä tikkiä.

5

6

Kuva 6. Leveiden päätytikkien ympärille punotaan lankaa niin, että ensimmäinen ja viimeinen tikki tarttuvat mukaan. Lanka pujotetaan nurjalle ja päätellään.